

Вида Боева Попова

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИТЕ

Не е само скандализирано българското общество, като сигурно имате предвид България. Аз, която принадлежа на българското общество в Македония, ще кажа подчертано, че е скандализирано и българското общество и въобще целото мислящо общество в Македония. Но това общество е принудено да мълчи, защото ако подигне глава ще си загуби работата. Нашите хора в Македония презират фалшификаторите, които тровят хората чрез лъжите.

Когато се подготвяха някои сцени за филма „Трето полувреме“ аз със съпруга ми Антон Попов се намирахме в родния ми град Охрид. Работеха сценаристите пред черквата „Света София“ и то пред нашата къща. Питях един от братята ми: „Какво снимат?“ Отговори ми: „Много се радвам, защото филма е от Втората световна война. Най-после да видим и български войници и българското знаме. Най-после да спре омразата.“ И аз се зарадвах. След няколко дни пак питах брат ми: „Приключи ли снимането?“

„..... Мани, мани, с този филм те представят българските войници и българската власт като най-големия неприятел на Македония!“

„Защо не ми каза, че такъв филм са снимали?“

„И аз не знаех.“ Вече бе късно, защото те напуснаха Охрид. И все още съжалявам за този мой пропуск. Нека спомена тук, че този мой брат а и другите по-големи от мене са живи свидетели на това време.

Разбира се, че те(екипа и режисйора Дарко Митревски) щеха да си изпълняват програмата но моя дълг бе да им кажа това, което зная.

Много лесно е да се хванеш на техната въдица, въдицата на фалшификаторите, ако не знаеш историята. В случая историята и събитията за Втората световна война новите генерации не я знаят, или я знаят изкривено.

За Холокоста: нема човек, който дълбоко да не съжалява за тази еврейска трагедия, която се случи в Европа. В Македония, същото се

случи. Но никак не са виновни българските власти или някои български общества за това. Какво им пречеше на българските власти в Македония да не помогнат на евреите там?

Македония административно бе управлявана от Германия. На тази тема често ми е разказвал Иван Михайлов. Но напоследък имах случай да прочета и дневниците на Филов, но и писмени изказвания от пълномощните министри на България в Втората световна война. И стана ми буквално ясно за административното управление на Германия в Македония. Не случайна е идеята на ВМРО – Независима Македония. Германците сами разпореждаха в Македония. Германия винаги е живела с надеждата, че ще привлече сърбите на своя страна. Затова бе сключен и пакта със Сърбия, който Сърбия развали. Но пак германците работеха с една част от сърбите. И днес все още в Скопие не отварят досиетата на сърбоманите, които работеха с германците. Те са именно, които предадоха евреите от Македония. Впрочем, напоследък евреи от Израел публично търсят от скопјани да се отворят досиетата от Втората война относно участието на македонските евреи.

Духовно Македония бе свободна и абсолютно влизаше в границите на Велика България с право. В Македония беха отворени българските черкви и училища. Българската войска бе тържествено дочакана с радостни сълзи. Защо никой тогава не се яви да протестира, ако наистина се чувствуваше македонец по „националност?“

С няколко думи ще ви обясня истината, че евреите в Македония беха предадени от сърбоманите, подкрепени от протогеровистите.

През 1934 година на власт в България идва Кимон Георгиев, чрез преврат. Иван Михайлов със съпругата си Менча, след няколко месеци напусна България и се озова като емигрант в Турция. Идвайки на власт Кимон Георгиев подгонва всички участващи в редовете на ВМРО (нелегалната и легалната). Арестува най-преданните дейци, бранители на българщината в Македония, като поставя на техни места протогеровистите, тия които получаваха пари и от Белград, както и от други централи. Хората на ВМРО запитват Иван Михайлов дали да дигнат бунт в Пиринска Македония. Иван Михайлов не позволява да се стигне до тази фатална грешка. Именно тогава Любомир Милетич ще

пише статия в вестник „Обзор“ и ще нарече акцията на ВМРО (итинската, михайловистката) и самия Михайлов подвиг заслужаващ лавров венец. Това бе жервата пред олтара на българщината Иван Михайлов, като не позволи братоубийствена война в Пиринска Македония. Царя започна сам да управлява в България, а протогеровистите управляваха легалните македонски братства. Именно те беха изпратени в помощ на Германия, в Македония. Ето защо в Македония сърбоманите манипулираха с всички досиета, защото и след сгромолясането на Югославия те си запазиха местата по важните пунктове. Иван Михайлов не се върна в Македония, но всички негови привърженици (дейци) участници в ВМРО когато посещаваха Македония беха следени от протогеровистите. Там където можа Иван Михайлов и ВМРО помагаша за спасяването на евреите. Случая със спасяването на евреите в България е едно свидетелство, за което говори и евреина Ардити в книгата си: че благодарение на македонското движение и на целия български народ евреите беха спасени в България. ВМРО се опита както можеше да помага поединично евреите в Македония. Моят баща, моя чичо също и рибарите от рибарската махала в Охрид прехвърляха евреи на албанска територия с лодки. По това не един път е разказвал баща ми. Същото нещо ВМРО правеше и в Егейска Македония.

През седемдесетте години един писател евреин от Израел с леви убеждения бе издал книга за „македонската нация“. Името му е Аарон Аса. Попадна книгата в наши ръце тук в Европа а и в Америка. Възмутени нашите женски секции от Детройт, Мичиган, помолиха Иван Михайлов да им подготви едно изложение с исторически факти като протест. Протеста се публикува и в „Македонска Трибуна“, орган на Македонските патриотически организации в Щатите и Канада с дата 21 юни 1973 година. Ето някои цитати, от книгата на Аарон Аса с заглавие „Фалшификации в книгата „Македония и еврейския народ““:

„Книгата е печатана в Ерусалим през миналата 1972 година. Има в нея пасаж и страници, против които всеки добросъвестен човек нищо не може да възрази. Има и такива, които вълнуват чрез описанията на всеобщо известните тегла на еврейския народ. В границите на своите възможности и българската нация се е старала – в течение на Втората световна война – да облекчи тия тегла. Между притеклите се в помощ

на своите съотечественици евреи са се явили и македонски деятели/всички, естествено българи).

Сам господин Аса пише на страница 103 в книгата си: „Съществуват неоспорими указания, че в спасението на българските евреи от техното изстребление в Полша са играли решителна роля дейни членове на македонското движение в България, и по-точно град Кюстендил, от където именно е почнала спасителната акция. Тъй като настоящия труд нема за цел да разглежда историческата истина за спасяването на българските евреи от очакващата ги на два пъти депортация, а само да развие историческия паралел между Македония и еврейския народ ще се задоволим да изтъкнем нашето дълбоко убеждение, базирано на достоверни материални и лични показания, че македонското движение в България е имало решителен дел в драматичната борба за отменяването на депортацията. Намираме за необходимо да отразим това наше искрено убеждение, не за да навлезем в историческата полемика по въпроса, а естетвено, за да не оставим тази обективна истина да заглъхне забравена под напора на годините.“

Отбелязваме, че г.Аса пропуска да отбележи, че тия „дейни членове на македонското движение“ бяха българи. В освободителното македонско движение не със съществували славяни от некаква прокламирана, всъщност декретирана, едва през 1945 година в Югославия „македонска народност, измислена – по думите на видния френски проф. Ги Еро – „с цел да се объркат понятията“.

В унисон с техните комунистически идеи, г.Аса премного възхвалява малцината партизани в намиращата се под югославска власт македонска област, които са приели при себе си и спасили някои евреи по време на Втората голема война. Логично е да се съпоставя този малък брой спасени евреи с оня на спасените чрез застъпничеството и на хора от македонското движение в България, за които се говори в цитирания по-горе пасаж от книгата на г.Аса....

....Не е никак случайно, че познатият в София г. д-р Таджер, по народност евреин, винаги се явяваше като защитник на поробените българи в Югославия и Гърция, когато взимаше думата пред разни международни конференции в Европа. Д-р Таджер беше културен и

добре осведомен човек. Сведенията му за Македония произхождаха преди всичко от самите македонски евреи.

Когато, между двете световни войни, гръцки вестници дигнаха голем шум за срещата на членове от еврейското сдружение „Макаби“ с легалните младежки организации сред македонската емиграция в България, всеки от членовете на „Макаби“ добре знаеше, че влиза в връзка с млади българи от Македония, а не с лица от некаква друга народност.....

Ще споменем на края за двама евреи от Охрид, днес под югославска управление.

1969 година излезна книгата „Ранни спомени“ от Симеон Радев, познат български политически писател, литератор и дипломат, роден в град Ресен, недалече от Охрид.

На страница 326 и 327 той разказва как случайно в Конгресната библиотека във Вашингтон видел многобройните томове на еврейската енциклопедия. Прочел, че един покръстен евреин, Лео Мунк, станал охридски патриарх. Този факт бил известен на историците.

Сетне прочел, че през XIV век бил роден в Охрид един от големите еврейски книжовници – Бен Москони. Еврейската енциклопедия го означава като български учен. Радев проверил и установил, че немската и руската енциклопедии също го означавали като български учен.

Лица от еврейската секция в Конгресната библиотека му доставили извадка от автобиографията на Москони, в която било написано: „Напуснах на младини отечеството си – Охрид, българско княжество подвластно на Сърбия“. Москони се изселил от Охрид когато в тия области на Македония се бе установило кратковременното сръбско владичество, преди турското нахлуване откъм изток.

Това са били през вековете македонските славяни: българи. Кой би могъл да поверва, че цел баталйон пътешественици, историци, учени, политици от висок ранг, между които има и султани, паши, папи и прочее, ще скриват истината, а я казват само скопските ренегати и господин Аарон Аса, заблуден от тех....

Посочихме правдата, за която така дълго се е борил и е давал големи жертви нашият народ. Той нема да я забрави.“

„ ...Във вестник „Македония“ издаван в София, през пролетта на 1927 година бе поместена статия от г. Зигфрид Якоби, секретар на проф. Айнщайн, която започваше с фразата: „Македония е страна населена с българи“..

...Дължим също да изтъкнем, че македонският българин е правил чрез своята програма, жертва в името на балканско примирение, отказвайки се от обединение с България, въпреки че българската национална маса без никакви природни пречки се простира от Добруджа до Албанските планини и Тесалия.“

ПО ВЪПРОСА ЗА ПОДВИГА НА ОХРИДЧАНИ ПРЕЗ 1944 г.

Подвигът на охридчани през 1944 година когато отказват да предадат на немците 25-те български войници ще остане в историята като единствен пример, пример за подражание. Доброволно охридчани се съгласиха да бъде изгорен града; спокойно напуснаха града и се отдалечаваха като отиваха по селата. Помня като да е сега. Ние тогава живеехме покрай езерото до Билянните извори. Бехме отишли там, за да се предпазим от бомбардировките. Една безкрайна редица от охридчани минаваше покрай нашия дом, взели със себе си само най-нужното и мълчаливо напуснаха града. А германците с мотори нервно препускаха към хълма „Горица“, намиращ се на отсрещната страна на брега, където бе техната казарма.

Аз бех малка и ми бе интересно. Влизах в клозета, който беше в двора и от процепите наблюдавах тази картина. Чудех се и се питах: защо хората не се плашат; защо нищо не носят със себе си? Тази необикновена тишина ми правеше силно впечатление. И винаги, когато баща ми с приятели припомнях си този случай и с патос разказвах как охридчани не предадоха на германците тези 25 войници аз слушах и се гордеех с подвига на охридчани, на подвига на всички мои близки. Поклон пред паметта им! И ще повторя: нема друг случай в историята

равен на него. За сетен път чрез подвига си те подчертаваха че с българи.

Българският писател Серафим Северняк написа роман за това събитие. Направен е и филм в България. Но има много неточности. Надевам се, ако позволите, във вашия вестник ще разкажа, като охридчанка, точно събитието. Но понеже става дума и за филма „Трето полувреме“ нека спомена и това. В комисията, която събираше златни предмети и отиваше от къща на къща бе и една еврейка, омъжена за охридчанин. Тя бе еврейка-австрийка. Как така немците не я взеха? Това се дължи изключително на охридчани. И не само тя. В Охрид, лекарката по детски болести, тя се падаше вуйна на баща ми, и тя не бе предадена на немците.

Режисьора Дарко Митревски изпълнява мисии, а самия той си печели пари и прави кариера. Толкова много някои са заинтересовани от неговите изказвания за филма, че и в интернет в вестник „Атлас“ препечатват статията с негови изказвания от ноември миналата година. Аз бих поставила на този „режисьор“ въпроса кой предаде евреите на германците в другите държави в Европа? Нима немците имаха досиетата и архивите, където са заведени евреите или, кой им ги е дал?

Питате ме как би реагирал Иван Михайлов на подобно предизвикателство?

Той (Иван Михайлов), когато се явяваха на хоризонта опашати лъжи, фалшификации и унижавания на българската ни народност, често цитираше мисли на познатия американски поет и мислител ЕМЕРСОН на английски и български. Предавам ги и аз, като с това мисля, че изпълнявам един дълг: „Every violation of the truth is not only a sort of suicide in the liar, but is a stab at the health of human society.“

В превод на български: „ Всеко осквернение на истината е не само един вид самоубийство на лъжеца, но е един удар с нож в здравето на обществото.

Иван Михайлов имаше евреи приятели, които беха преданни на народната ни кауза до смърт. По това е писано много пъти. Но те беха с десно разбиране, те беха демократи, антикомунисти. За каузата, нашата кауза, някои от тях през 1945 година са прекарвали и сръбски затвори, напусайки България чрез Белград. И в чужбина до края на живота си той бе тесно свързан с евреите. Те никога не биха поставили въпроса за спасяването на евреите в Македония по тоя начин, както това го правят някои. Не случайно те останаха преданни до край на нашето народно дело. Съзнателни беха за всичко с което ВМРО както можеше и колкото можеше придонесе за спасяването на евреите било в България, било в Македония.

Българското правителство трябва да брани по дълг принадлежността на българите в Македония. С това тя запазва и днешните граници на България. Защото молците прояждат здравия плат. Наскоро чух изказвания по българската телевизия: Гърците съветвали българското правителство да са си били отворили очите в връзка с Пиринска Македония, защото можело да се случи и да плачат утре. Точно е така. Но питам се: защо трябва друг да ни напомня какво трябва да браним? Тук е местото да цитирам италианския велик астроном и физик Галилео Галилей: „ Да се говори тъмно /неясно/ знае всеки, но да говорят ясно – знаят малцина. Българите в Македония имат нужда от ясна и публична подкрепа, а не от завъртулки.